

CSERESZNYEVIRÁGZÁS

Távoli fények, közelítő színek / Művészetek Kincsháza - Vaszary Képtár

2008.04.10.

Kaposváron látható utoljára a Papp Katalin és Gálig Zoltán művészettörténészek értő keze által összerendezett, s mellesleg szólva jó kétmilliárd forintnyi értékű műalkotást felvonultató japán kiállítás. SZÉL JÁNOS ÍRÁSA.

THEM KÉPZŐTUDOMÁNY

A tizenkét múzeum és gyűjtemény anyagából kiváló érzékkel összeállított tárlat paradox módon a japán művészet szinte időtlen jellegzetességeinek hangsúlyozásával hozza közel egymáshoz az évszázadokban és több ezer kilométerben mérhető távolságra levő magyar és japán műalkotásokat. A tárlat első termében a **Geszler Mária** iparművész gyűjteményéből származó kimonók mellett a régi japán iparművészet remekeit tekinthetjük meg, s már itt felismerhetjük mindazokat a vonásokat, amelyek a többi teremben felsorakoztatott japán ihletésű magyar alkotásokat is jellemzik.

A japánok mindenkor rendkívüli gondot fordítottak mindennapi használati tárgyaik, viseletük és fegyverzetük változatos és művészi megformáltságára. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az itt felsorakoztatott megannyi páratlan szépségű *inró* (gyógyszertartó doboz), kard, kardtartozék, porcelántál, kéziratdoboz vagy akár a mesébe illő sokrekeszes ételhordó is. A kiállított tárgyak a funkció és esztétika szempontjait maradéktalanul egyesítik; a tárgyakon egyszerre ismerhető fel a természetes anyagok tisztelete és azok kifejező és dekoratív megformálása. A díszítőminták elhelyezésében kiszámított térelosztással, rengeteg kísérletezéssel törekedtek az asszimetria megteremtésére. Ezen művek színvonalának igazi mércéje mindinkább az egyéni megoldások alkalmazása volt. A kiállított tárgyak értékét felbecsülendő, tudnunk kell, hogy Japánban a régi iparművészeti tárgyak kivitelét törvény akadályozza meg, így a hazánkban csekély mennyiségben fellelhető kincsek színe-java bemutatásra kerül itt, még a távol-keleten is ritkaságszámba menő címer-, és mintakönyvek is.

Sebők Éva: Hervad és virágzik

ellenére buja tömöntséggel és színekkel a szecesszió elvarázsolt kertjeként bódulva szemlélhetjük a látványt. A korszak szinte minden jelentős festőjének művét megcsodálhatjuk: **Kernstok Károly**, **Nyilasi Sándor**, **Körösfői-Kriesch Aladár** - mindegyiknél érdemes elidőzni, hogy felfigyeljünk az első látásra tán fel sem tűnő japán stílusjegyekre.

Fontos állomása a tárlatnak a magyar iparművészetre gyakorolt hatást bemutató rész is: a Zsolnay gyár tündökletes szépségű termékei, amelyek akkortájt a nemzetközi divatnak is megfelelték. A gyár a keleti ornamentika alkalmazásában külön fejlődési utat járt be; az indiai, perzsa, kínai motívumok után jutott el a japán mintákhoz: **Zsolnay Júlia** japán ornamentikákat tanulmányozott a bécsi *Iparművészeti Múzeumban*, amiket aztán átültetett a magyar iparművészetbe. Így születtek a kiállított tálaló edények Rothschild báró orchideás készlete nyomán, a japán zománcmunkák mintájára készült váza, vagy a már eozinos technikával kombinált remek.

Az 1900-as évek elejétől időrendben jutunk el a modern festészethez: a napjaink alkotásait bemutató teremhez vezető úton. Az 1930-as évek festészetének kifejező alkotásai üde színfoltként jelennek meg, **Futásfalvi Márton Piroska** egzotikus, gauguini primitivizmussal átlényegített, német expresszionizmust idéző *Két akt macskával* című festményének éles vonásai, **Vörös Géza**, **Bartha László**, **Vajda Lajos**, **Ámos Imre**, **Márffy Ödön** műveiben az európai festészet klasszikus műfajai, a csendélet, portré, tájkép, s a japános jegyek gyakran egymást átfedve vannak jelen - mind-mind különleges és érdekes alkotás.

Yuri Okomoto: Cirkusz (részlet)

computer printet és fát is alkalmazó organikus, sejtelmes, a valóságos tárgyak és elvont fogalmi elemek szintézisét létrehozó, a térbe kilépés élményét nyújtó hatalmas műve.

A tárlathoz kapcsolódó kiegészítő kiállítás, **Yuri Okomoto Papagáj és költő** c. dobozkiállítása a hatások ellenirányát mutatja - miképp hat a magyar kultúra egy kortárs japán művészre. Okomoto többször járt Magyarországon, mindmegannyi játékos és fantáziadús dobozműve közül több is magyar vonatkozású, így a Karinthy Frigyes novellája, a *Cirkusz* alapján készült doboz, a *Tanya* c., a művésznő alföldi emlékei alapján készült kompozíció vagy a kiállítás címét adó mű, a *Papagáj és költő*, mellyel Okomoto a korán elhunyt Baka Istvánnak állít emléket.

A kaposvári kiállítást a gyerekekhez is próbálják közelebb hozni: részükre foglalkoztató füzet készült, origami játszótér rendeznek, bemutatják a japán harcművészetet, míg a felnőtteknek művészeti előadásokkal teszik komplexsége a május 25-ig látogatható tárlatot.

Szerző: **Szél János**

A kiállítás második pillére már a magyar művészetre gyakorolt hatást mutatja be az impresszionizmus és a szecesszió jegyében. A japanizmus divatja nem közvetlenül, hanem többnyire áttételesen, kiérlelt művek integráns részeként érkezett művészeinkhez, bár **Rippl-Rónai József**ről tudjuk, hogy eredeti japán metszeteket is gyűjtött. A japán képekre jellemző hosszúkás képformát ő is kedvelte, alkalmazta, akárcsak több kortársa. A japanizáló stilizálás szembeűnő a kiállított *A Róma-villa kertjében* című képén, érzékeljük a teret, ám a fény és árnyék szabadon, az éleket elfedve jelenik meg. **Csók István** dekoratív kompozíciói közül a *Tavaszbredése* című képét láthatjuk, dús festőiséggel, a plein air mód

Záborszky Gábor: Okura botja